

การศึกษาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาส
ในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพระยา-นาวิน



นางสาวนาฏอนงค์ ภิญญโชติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-3334-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY ON THE INSTRUCTION OF DISADVANTAGED CHILDREN
AT PIERRA MATERNITY AND CHILD WELFARE FOUNDATION

Miss Natanong Pinyachoteh

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Early Childhood Education

Department of Elementary Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-3334-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาส
ในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพระยา-นาวัน

โดย

นางสาวนาฏอนงค์ ภิบุญโชติ

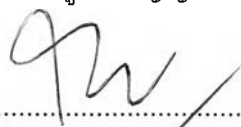
สาขาวิชา

การศึกษาปฐมวัย

อาจารย์ที่ปรึกษา

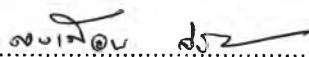
รองศาสตราจารย์ ดร. จีระพันธุ์ พูลพัฒน์

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

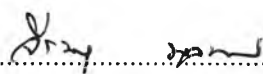


.....คณะบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

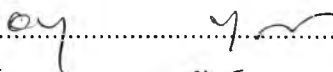
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์



.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน อ่อนน่วม)



.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. จีระพันธุ์ พูลพัฒน์)



.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. อรชชา ตูลานันท์)

นาฏอนงค์ ภัฏญโชติ : การศึกษาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถานรับเลี้ยงเด็ก
ก่อนวัยเรียนพีระยา-นาวิน. (A STUDY ON THE INSTRUCTION OF DISADVANTAGED
CHILDREN AT PIERRA MATERNITY AND CHILD WELFARE FOUNDATION)

อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร.จีระพันธุ์ พูลพัฒน์, 183 หน้า ISBN 974-17-3334-8

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน
พีระยา-นาวิน ทั้ง 6 ศูนย์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร 1 คน ครูใหญ่ 6 คน ครู 38 คน ผู้ปกครอง 265 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อ
มูล คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ

ผลการวิจัยมีดังนี้

การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพีระยา-นาวินประสบความสำเร็จ
เนื่องมาจากปัจจัยดังนี้

1. ปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน

1.1 การบริหารและการนิเทศ มีการบริหารที่มีนโยบายและแนวทางในการดำเนินการจากสำนักงานส่วนกลาง
โดยให้ออกาศศูนย์จัดรูปแบบการบริหารและสะท้อนความคิดเห็น ความต้องการของเด็ก ผู้ปกครอง และ ชุมชน มีการ
นิเทศติดตามทั้งภายในศูนย์ และจากสำนักงานส่วนกลางอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการนิเทศด้านแนวความคิด และทัศนคติ
ของบุคลากร

1.2 การเตรียมการพัฒนาบุคลากร เน้นการคัดเลือกบุคลากร โดยพิจารณาความรักในงานมีทักษะ
ที่พัฒนาได้ และให้การเตรียมบุคลากรด้านเจตคติเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ควบคู่กับทักษะการ
สอน เน้นกิจกรรมส่งเสริมความรักที่จะเรียนรู้ ความสามัคคี และความเท่าเทียมกันของบุคลากร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่จัด
โดยสำนักงานส่วนกลาง

1.3 งบประมาณ ได้รับการสนับสนุนที่เพียงพอและต่อเนื่องจากพีระยานุเคราะห์มูลนิธิร่วมกับเงินบริจาค
ของผู้ปกครองและชุมชน

2. การเรียนการสอน

มีการนำโครงการสอนจากสำนักงานส่วนกลางไปปรับใช้ให้เหมาะกับเด็กและบริบทที่แตกต่างของชุมชน
โดยเน้นการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว และการนำไปใช้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายในบรรยากาศของความรักความอบอุ่น

3. การอบรมเลี้ยงดูเด็ก

เน้นการฝึกทักษะการช่วยเหลือตนเองและทักษะทางสังคม คุณธรรม จริยธรรม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
การดูแลสุขภาพอนามัย การส่งเสริมโภชนาการ และความปลอดภัยแก่เด็ก

4. การทำงานร่วมกับเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน

มีการคัดเลือกเด็กจากความจำเป็นและสภาพความเป็นจริงของครอบครัว มีการติดตามด้วยการเยี่ยมบ้าน
เพื่อสร้างความคุ้นเคยและรับทราบปัญหาอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง เพื่อปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน
และการให้ความช่วยเหลือติดตามเด็กได้ทั่วถึง รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมใน การพัฒนาเด็ก
และสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ตามสภาพความพร้อมของผู้ปกครองและชุมชน

ภาควิชา..... ประถมศึกษา..... ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา..... การศึกษาปฐมวัย..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา..... 2545..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4283735621 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEY WORD: INSTRUCTION / DISADVANTAGED / CHILDREN /

NATANONG PINYACHOTE : A STUDY ON THE INSTRUCTION OF DISADVANTAGED

CHILDREN AT PIERRA MATERNITY AND CHILD WELFARE FOUNDATION. THESIS

ADVISOR : ASSOC. PROF. CHEERAPAN BHULPAT,Pd.D., 183 pp. ISBN 974-17-3334-8

The research objective was to study the instruction of disadvantaged children at Pierra Maternity and Child Welfare Foundation. The samples were an executive, 6 principles, 38 teachers, and 256 parents. The research instruments were interview forms, observation forms, and survey forms.

The research findings were:

1. Supporting factors

1.1 Administration and Supervision; The central office set out a policy and a guideline in the job procedure to all branches, but still gave them a chance to reflect their own opinions, needs of children, parents, and community. Supervision was continually done both by its own branch and the central office.

1.2 Personel Development; The selection was done by considering on a passion for career and developmental skills. Personel preparations emphasizing both on attitudes concerning with self development, social skills as well as teaching skills and on activities focusing on learning, well cooperation, and true equality were mostly done by the central office.

1.3 Budget; There was sufficient budget providing by Pierra Maternity and Child Welfare Foundation as well as donations from parents and communities.

2. Learning Instruction

Learning projects made by the central office were appropriately adjusted to children and their own community contexts. The implementation was gotten through a variety of activities in healthy atmosphere.

3. Caring

Child caring practices were concerned with building up child independent skills, social skills, morals, ethics, and with supporting children on health care, nutrition, and safety of children.

5. Cooperation with children, parents, and community. Child selection was done by the means of needs and true situations of children families. To make teaching and learning appropriated to each child, a home visit strategy was used to strengthen relationship, to inform problems. According to a readiness, parent and community involvement was another strategy used in developing children and proceeding the centers.

Department.....Elementary Education..... Student's signature *[Signature]*
Field of study.....Early Childhood Education..... Advisor's signature *Cherapan Bhulpat*
Academic year ...2002..... Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความเมตตาช่วยเหลือและให้กำลังใจอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. จีระพันธ์ พูลพัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งและประทับใจความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงเดือน อ่อนน่วม ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร. อรชา ตูลานันท์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ตรวจสอบและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. วรวรรณ เหมชะญาติที่ให้ ความกรุณาช่วยเหลือผู้วิจัยในการปรับและจัดทำบทคัดย่อภาษาอังกฤษจนลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับวิธีการวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และกราบขอบพระคุณประธานพิธียานุเคราะห์มูลนิธิ และผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพระยา-นาวิน พี่ๆพระยา-นาวินทุกท่าน ผู้ปกครอง และเด็กๆทุกคนที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์ ทั้งยังให้การสนับสนุนช่วยเหลือ และให้ความร่วมมือกับผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ ภารดี วงศ์บุญเกิด อัญชลี วิชาศ และกัลยาณมิตรทุกคนที่คอยช่วยเหลือ เป็นกำลังใจให้คำปรึกษากับผู้วิจัยมาโดยตลอด

และทำยนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และคุณป้าทุกท่านเป็นอย่างสูงที่เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนกับผู้วิจัยจนประสบความสำเร็จในวันนี้ ขอขอบคุณน้องสาวที่แอบเป็นกำลังใจให้พี่เสมอมา ขอขอบคุณคะ

นาฏอนงค์ ภิญญโชติ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	4
คำจำกัดความในการวิจัย.....	4
วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
เด็กด้อยโอกาส.....	10
ความหมายและประเภทของเด็กด้อยโอกาส.....	10
สภาพปัญหาของเด็กด้อยโอกาส.....	11
แนวทางการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาส.....	14

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การจัดการเรียนการสอน	15
ปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน.....	19
การจัดสภาพแวดล้อม.....	19
การบริหารและการนิเทศ.....	20
การเตรียมและการพัฒนาบุคลากร.....	25
การเรียนการสอน.....	29
หลักสูตรหรือโครงการสอน.....	29
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน.....	29
สื่อการเรียนการสอน.....	31
การวัดผลและประเมินผล.....	34
การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร.....	37
การเตรียมการสอน.....	38
การอบรมเลี้ยงดูเด็ก.....	40
ตารางกิจกรรมประจำวัน.....	42
การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนการอบรมเลี้ยงดู.....	43
การจัดบริการสำหรับเด็ก.....	47
การทำงานร่วมกับเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน.....	48
สถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพีระยา-นาวิน.....	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	53
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
การศึกษาค้นคว้าข้อมูลพื้นฐาน.....	60
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	60
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	60
การเตรียมตัวเก็บข้อมูล.....	67
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล.....	69

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น.....	71
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก ก่อนวัยเรียนพระยา-นาวิน.....	81
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถาน รับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพระยา-นาวิน.....	87
ผลการวิเคราะห์ภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถาน รับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพระยา-นาวิน.....	118
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	123
สรุปผลการวิจัย	124
อภิปรายผล	125
ข้อเสนอแนะ.....	129
รายการอ้างอิง.....	130
ภาคผนวก.....	136
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ	137
ภาคผนวก ข จดหมายขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล	139
ภาคผนวก ค ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	141
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	183

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	61
2. โครงสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	62
3. ตารางเวลาการเก็บข้อมูล.....	68
4. จำนวนและร้อยละของครูจำแนกตามข้อมูลส่วนตัวและประสบการณ์การทำงาน.....	72
5. จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองจำแนกตามสถานภาพส่วนตัว.....	73
6. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับศูนย์.....	76
7. การบริหารงานศูนย์ของสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพีระยา-นาวิน.....	89
8. ข้อมูลการนิเทศของสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพีระยา-นาวิน.....	94
9. การเตรียมและการพัฒนาบุคลากรของสถานรับเลี้ยงเด็กพีระยา-นาวิน.....	98
10. กิจกรรมประจำวันสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพีระยา-นาวิน.....	106
11. กิจกรรมประจำวันสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพีระยา-นาวิน ศูนย์ที่ 5.....	107
12. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนของศูนย์ทั้ง 6 แห่ง.....	113
13. ความพึงพอใจของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนของศูนย์ทั้ง 6 แห่ง.....	114
14. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง.....	116

สารบัญแนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. โครงสร้างแบบคณะกรรมการ.....	22
2. โครงสร้างการบริหารงานสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพีระยา-นาวิิน.....	84